

Zora Dana Sunca: blagoslov i marijanska antifona

Blagoslov s Presvetim i antifona Gospi u subotu pripremaju nas za nedjeljno slavlje i spajaju naše dvije velike ljubavi, Krista i Mariju, u jednom trenutku tjedna.

28.05.2024.

„Na dan koji se zove Dan Sunca okupljaju se na jednom mjestu svi oni koji žive u gradu ili na selu.“[1]
Tako sveti Justin započinje svoj opis

euharistijske liturgije ranih kršćana, nešto više od jednog stoljeća nakon Kristove smrti. Od uskrsnuća Gospodinova na “Dan Sunca” kršćani nisu prestali slaviti zajedničko lomljenje kruha prvog dana u tjednu, koji su ubrzo preimenovali u *Dies Domini* ili *Dominicus*: Dan Gospodnji.

Unutar riznice kršćanske pobožnosti koju prakticiramo u Djelu, dvije su svetkovine kojima je zajednički karakter pripreve za Dan Gospodnji, jer su karakteristične za subotu i čine prolog nedjeljnom slavlju: Blagoslov Presvetim Sakramentom i pjevanje ili izgovaranje marijanske antifone. Da upotrijebimo sliku, mogli bismo reći da su oni prvi sjaj – koji proviruje preko horizonta – dana koji nam donosi Sunce, koje izlazi s visine (usp. Lk 1,78) i koje će početi sjati za nekoliko sati. Oni su, dakle, poput zore Dana Sunca.

Štoviše, ove prakse spajaju naše dvije velike ljubavi, Krista i Mariju, u jednom trenutku u tjednu. „Nastoj zahvaliti Isusu u Euharistiji, pjevajući hvalospjeve Gospi, čistoj Djevici, neokaljanoj, koja je rodila Gospodina na svijet. I smjelošću djeteta odvaži se reći Isusu: Ljubavi moja lijepa, blagoslovljena bila Majka koja te donijela na svijet! Zacijelo ćeš mu ugoditi, a on će još veću ljubav unijeti u tvoju dušu.” [2]

Jesti očima

Povijesno podrijetlo izlaganja i blagoslova Presvetim Sakramentom nalazi se u razvoju duhovnosti i teologije o euharistiji koji se odvijao u srednjem vijeku. Nauk Crkve kao odgovor onima koji su poricali stvarnu Kristovu prisutnost u Euharistiji, a kao opovrgavanje njihovih ideja, kao i čudo u Bolseni (1263.) — iz kojeg je nastao blagdan Tijelova — rezultirao je velikim

pokretom pobožnosti među kršćanskim narodima. Procvat euharistijskih procesija; gesta klečanja pred Presvetim; njegovo podizanje tijekom posvete na misi; i veća važnost koju je tabernakul stekao u crkvenim zgradama, neki su izrazi rastućeg štovanja Presvetog Sakramenta koje je Duh Sveti pobudio u Crkvi.

Među vjernicima je rasla želja za kontemplacijom Svete Hostije kako bi se njome duhovno nahranili: to se zvalo *manducatio per visum* (jesti gledanjem ili jesti očima). Međutim, pojavio se problem. Ovo viđenje bilo je ograničeno na trenutak njegova uzdizanja tijekom misnog kanona. Stoga su u 14. stoljeću neke biskupije u Njemačkoj počele širiti običaj da se Presveti Sakrament drži izloženim dulje vrijeme, u vrijeme koje nije za vrijeme slavlja euharistije. Izlaganje su oživjeli napjevi preuzeti iz Liturgije iz časoslova i iz mise

blagdana Tijelova, čije je tekstove skladao sveti Toma Akvinski: Pange Lingua, O Salutaris Hostia, Tantum Ergo, Ecce Panis Angelorum...

Euharistijsko bogoslužje izvan mise nastavilo se širiti i u kasnijim stoljećima, osobito nakon Tridentskog sabora (1545.-1563.). Reforma liturgije koja je uslijedila nakon Drugoga vatikanskog koncila nastojala je nastaviti poticati ovu praksu, naglašavajući njezinu blisku povezanost s misom: „Vjernici, kad časte Krista prisutnog u Presvetom Sakramentu, trebaju zapamtiti da ta prisutnost dolazi od žrtve i teži prema sakramentalnom i duhovnom zajedništvu.”[3] Izlaganje i blagoslov Presvetim Sakramentim čine, u drugo doba dana, prirodni nastavak misnog slavlja: rađaju se iz njega i vode prema njemu. Klanjanje nam pomaže da budemo “euharistijske duše”, pozorne na Euharistiju od jutra do večeri i od noći do jutra:

„Tada učimo zahvaljivati našem Gospodinu za onaj njegov drugi profinjeni dar: što je želio ne ograničiti svoju prisutnost samo na trenutku Žrtve Oltara, ali je odlučio ostati u svetoj Hostiji čuvanoj u tabernakulu, u svetištu.”[4]

Srce koje se lomi u pjesmu

Tradicija štovanja Blažene Djevice na poseban način uoči nedjelje vrlo je stara u Crkvi. Možda je njezino najudaljenije podrijetlo okupljanje učenika oko Marije na Veliku subotu. Dok je u njihovim srcima vladala tama i neizvjesnost, ona, savršeni uzor učenice i vjernice, postala je kontinuitet prisutnosti svoga Sina u svijetu. Srednjovjekovni pisac Caesarius iz Heisterbacha (+1240.) ovako je to objasnio: „Marija je jedina zadržala vjeru u uskrsnuće svoga sina, u općem očaju Velike subote, kada je Krist ležao mrtav u grobu. Marijanska pobožnost u

subotu podrazumijeva se od nedjelje, dana spomendana Uskrsnuća.”[5]

Osim štovanja Dana Gospodnjega, od davnina je u nekim krajevima postojalo i određeno štovanje, s različitim tonovima, subote, kao prologa nedjelji ili kao njezinog bliskog odnosa. Običaj slavljenja Gospine mise subotom seže do Alkuina iz Yorka (+804.), teologa i savjetnika Karla Velikog, koji je sastavio niz misa koje su se slavile radnim danom kada se nisu obilježavali spomendani svetaca. Osim toga, nedugo zatim raširio se običaj da se subotom u liturgiji časova moli Mali Marijin oficij.

Tijekom 13. stoljeća u Italiji se pojavila večernja pobožnost poznata kao *laude*. Sastojala se od slavlja s himnama na kraju dana ili tjedna, uključujući onu posvećenu Mariji, posebno *Salve Regina*. Kasnije je postalo uobičajeno izvoditi *laude* u

prisutnosti Krista u Presvetom Sakramentu, pohranjenom ili vidljivom u monstranci. Na kraju je puk primio euharistijski blagoslov i otpust. Dakle, iako su dvije tradicije nastale neovisno u Crkvi, jedna, ona štovanja stalne Isusove prisutnosti, a druga ona štovanja Djevice Marije, posebno subotom, obje su se sretno spojile na kraju srednjeg vijeka. Iz toga je nastala liturgijska i pobožna tradicija koja se nastavlja kroz stoljeća.

Sveti Josemaría volio je misliti da kad srce preplavi ljubav, ono zapjeva. Često nam je pokazivao kako se moliti koristeći pjesme svijeta upućene Bogu. Naime, svoje je serenade ljubavi često posvećivao Mariji: „Pjevajte Bezgrešnoj Djevici, podsjećajući je: Zdravo Marijo, kćeri Boga Oca: Zdravo Marijo, Majko Boga Sina: Zdravo Marijo, zaručnice Boga Duha Svetoga ... Veći je od tebe samo Bog...”[6] Kroz svoju povijest Crkva

nikada nije propustila pjevati hvalu Djevici Mariji, potvrđujući ono što je sama izjavila u Magnificatu: „Od sada će me svi naraštaji zvati blaženom” (Lk 1:48).

Od početka Djela

Sveti Josemaría želio je da subote budu dani za iskazivanje naše ljubavi prema Gospi na razne načine: kroz neko dodatno mrtvljenje, te u pjevanju ili recitiranju marijanske antifone, posebno Salve Regina i Regina Coeli nakon Uskrsa. Osim toga, od početaka Djela, u središtima sv. Rafaela, na ovaj se dan skupljalo cvijeće za ukrašavanje njezina kipa (ili drugog prikaza) u oratoriju i za pomoć Gospinim siromasima, djelo milosrđe koje je naš Utemeljitelj često vidio kako djed prakticira.

U jednoj točki u Kovačnici, naš Otac objašnjava neke od razloga zašto je želio da Djelo na praktičan način izrazi takvu naklonost prema Djevici

Mariji: „Dva su razloga, među ostalim, govoraše u sebi onaj prijatelj, za naknadu, svake subote zorom i svakog bdjenja prije njezinih blagdana, uvreda nanesenih mojoj Bezgrešnoj Majci.

Drugi je što nedjeljom i marijanskim blagdanima (koja su, uglavnom, slavlja mještana) ljudi, umjesto da se posvete molitvi, posvećuju ih – dovoljno je otvoriti oči da to vidiš – vrijeđanju našeg Isusa, javnim grijesima i sablažnjivim zločinima.

Prvi: što mi, koji želimo biti dobra djeca, ne poklanjamo, možda pod utjecajem sotone, dovoljno dužne pažnje danima posvećenim Gospodinu i njegovoj Majci.

Već si se uvjerio da su, na nesreću, ova dva razloga sve prisutnija, i takvi da i nas nukaju na ispravljanje.”[7]

U prvim desetljećima dvadesetog stoljeća u Španjolskoj je *Sabatina* bila

uobičajena u crkvama i oratorijima. Sastojalo se od recitiranja nekih molitvi i pjesama Gospi, poput krunice i molitve, a moglo je uključivati i kratak govor. Sveti Josemaría prisustvovao je tim događajima sa svojom obitelji u Barbastru i u sjemeništu u Saragossi. Također znamo da je, kao i mnogi drugi svećenici tog vremena, *Benediction* često bio dio njegove službe u Madridu, a također i s onima koji su prvi sudjelovali u aktivnostima Djela: u Patronato de Enfermos; na satovima kršćanske formacije u kući Porta Coeli; na duhovnim obnovama u crkvi Redemptorista ili u DYA Academy-Residence subotom; a također i u nekim duhovnim vježbama i na svečanostima. Naš je Utemeljitelj zaključio prvi krug sv. Rafaela, kojemu su prisustvovala tri učenika, blagoslovom. Bila je to subota, 21. siječnja 1933. Dajući blagoslov, sveti Josemaría je predvidio, projiciran u

vremenu, plodonosnost koju će ovaj rad s mladima imati tijekom stoljeća: „Držao sam Gospodina u monstranci, podigao sam ga, blagoslovio sam to troje..., i vidio sam tristo, tristo tisuća, trideset milijuna, tri milijarde.... (...) I nisam uspio, jer nakon gotovo pola stoljeća to je postalo stvarnost. Nisam uspio ništa sam, jer je naš Gospodin bio mnogo velikodušniji.”[8]

Kao dio povijesti Opusa Dei, u prosincu 1931. naš je Otac odlučio da se *Salve* treba pjevati Gospi u centrima subotom. Što se tiče blagoslova toga dana, čini se da je ono postupno postao obilježje obiteljskog života, obično u kombinaciji s pjevanjem antifone Gospi.

Štoviše, u Djelu se blagoslov također može shvatiti u kontekstu želje našeg Oca da produži misu kroz cijeli dan, s različitim izrazima pobožnosti [9],

kako bi se posvetio obični,
svakodnevni život u i kroz milost
mise i svete pričesti. Dok smo
uključeni u svakodnevne brige, gdje
nas Gospodin poziva, možemo
osnažiti ovo produženje mise na
različite načine, bez obzira imamo li
blagoslov: pohodom Presvetom
Sakramentu, izricanjem želja, čineći
duhovne pričesti, i tako dalje.
Razumljivo je da je pobožna praksa
blagoslova - iako nije jedan od
običaja duha Opusa Dei - nastala
prirodno, kako je želio sv. Josemaría,
u središtima i aktivnostima Djela, na
posebne dane kao što su svečanosti
ili blagdani ; za obiteljska slavlja; u
trenucima kada nastojimo obnoviti
svoj duhovni život u blizini našeg
Gospodina u miru i tišini, kao što je
duhovna obnova; i svaki tjedan
subotom, dan koji je obično malo
opušteniji i koji nas priprema za
euharistijski dan par excellence:
nedjelju.

Na horizontu duše

Sudjelovanje u nedjeljnoj euharistiji, kao obitelj, omogućuje nam da iskusimo Božju blizinu u našem životu, zahvaljujući slušanju Božje riječi, homiliji, svetoj pričesti i susretu s kršćanskom zajednicom. Pjevanje ili izgovaranje antifone Gospi i također, ako nam okolnosti dopuštaju, subotnje sudjelovanje na blagoslovu, može pripremiti naše duše za ovaj središnji trenutak u tjednu i povećati našu ljubav prema Isusu u Presvetom Sakramentu. Mogli bismo reći da obje prakse mogu oživjeti želju za primanjem našeg Gospodina. „Želja se obnavlja samo ako vratimo ukus obožavanja. Želja vodi do obožavanja, a obožavanje obnavlja želju. Jer želja za Bogom raste samo bivanjem pred Njim. Jer samo Isus liječi želje. Od čega? On liječi želje od diktature potreba. Srce, naime, postaje bolesno kada se njegove želje svedu na ono

što mu je potrebno. Bog, umjesto toga, uzdiže želje i čisti ih, liječi ih, liječi ih od sebičnosti i otvara nas ljubavi prema njemu i prema našoj braći i sestrama.” [10] Euharistijsko bogoslužje izvan mise odgaja dušu da žarko čezne za sakramentalnim i duhovnim zajedništvom: klanjanje teži sjedinjenju. Marijanska antifona potiče nas da rastemo u ljubavi prema Mariji, čija je zadaća uvijek voditi Isusu.

Kako bi se izbjeglo da ove dvije prakse postanu rutina jer ih obavljate iz tjedna u tjedan - rutina je „groblje istinske pobožnosti”[11] - može biti korisno polagano razmišljati o riječima koje se pjevaju ili izgovaraju svake subote: euharistijske pjesme, biblijske pjesme čitanja, molitve i litanije te marijanske antifone. Na taj način, u vrijeme tišine za vrijeme blagoslova, ulazimo u nutarnji dijalog s Kristom i uživamo u otpjevanom ili

pročitano. Nije samo jednostavna pauza koja nam omogućuje da se usredotočimo na ono što nam je uistinu važno u životu, već duboko prisjećanje, a zatim to prenosimo drugima. „Govoreći o veličini Božjoj, naš je jezik uvijek nedostatan, pa se otvara prostor za tihu kontemplaciju. Ova kontemplacija rađa hitnost poslanja, sa svom svojom unutarnjom snagom, silnom potrebom da 'priopćimo ono što smo vidjeli i čuli' kako bismo svi bili u zajedništvu s Bogom (usp. 1 Iv 1,3).”[12] Istodobno, liturgija nas također poziva da negujemo taj stav sabranosti na svakoj misi, kako bi „Božja Riječ djelotvorno izvršila u našim srcima ono što odzvanja u našim ušima.”[13]

Trebali bismo oživjeti našu želju da primimo našeg Gospodina. Možemo uživati u riječima koje nam Bog upućuje. Svatko od nas može naći načina kako više uživati u

liturgijskim slavljima i s više ljubavi u njima sudjelovati. Ovo nastojanje, ponavljano iznova, iz ljubavi, svako liturgijsko slavlje učini trenutkom jedinstvenog susreta s Isusom te može otvoriti neslućene horizonte u našem životu pobožnosti.

Na taj će način Blagoslov i antifona Gospi subotom olakšati da sjaj Sunca, koji je Krist, uoči nedjelje posebnom jasnoćom zasja u našim srcima, ispunjajući obzorje duše zorom ljubavi i nade. Osobito će marijanski hvalospjev, koji je zbirka nježnih prošnji, pobuditi u nama pobožnost prema Mariji. „Ona je prekrasna žena,” uzviknuo je naš Otac na jednom skupu, „najdivnije stvorenje koje je Gospodin mogao stvoriti, puno savršenstva. Nije nesavršenost što uživa u komplimentima. Sad kad to znaš, ti i ja ćemo joj dati komplimente pune ljubavi.” [14]

[1] Sveti Justin, Apologija, br. 67, 3.

[2] Kovačnica, br. 70.

[3] Obred svete pričesti i bogoslužja euharistije izvan mise, br. 80.

[4] Susret s Kristom, br. 154.

[5] Usp. A. Heinz, Der Tag, den der Herr gemacht hat. Gedanken zur Spiritualität des Sonntags, "Theologie und Glaube" 68 (1978) 40-61, qtd. ovdje str. 55.

[6] Put, br. 496.

[7] Kovačnica, br. 434.

[8] A. Vázquez de Prada, El fundador del Opus Dei, sv. I, Madrid, 1997., str. 482.

[9] Usp. Kovačnica, br. 69; Susret s Kristom, br. 154, između ostalih mogućih izvora.

[10] Papa Franjo, Homilija, 6. siječnja 2022.

[11] Put, br. 551.

[12] Papa Benedikt XVI., Poruka, 20. svibnja 2012.

[13] Rimski misal, Ordenación de las lecturas de la Misa, n. 9.

[14] Od našeg Oca, qtd. u San Josemaría Escrivá de Balaguer a los pies de la Virgen de Guadalupe, u SEDS, posebno izdanje, Meksiko, 2. listopada 1976., ur. de Revistas. S. A.

Fernando López Arias

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/zora-dana-
sunca-blagoslov-i-marijanska-antifona/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/zora-dana-sunca-blagoslov-i-marijanska-antifona/)
(7.08.2025.)